

IN HEAVTON.

*timam produci: ut tale sit, quale illud apud Sidoniu-
um, Orchestram quatit alter Euripidis. Priscianus
lib. 6. legit, Archonidi, pro, Archonidis.*

M. ANTONII MURETI IN

Adelphos Terentij

ARGUMENTVM.

MICIO, & Demea, duo dissimillimo fratres
ingenio fuere. ille urbanam uitam secutus
est, hic rusticam: ille cœlebs uixit, hic uxore duxit.
ille ingenio lenissimo, hic asperrimo: ille mitis etiã in
alienos, hic sæuus etiam in suos: ille etiam in ira pla-
cidus, hic etiã citra irã ferox. Erant Demea filij duo:
ex quibus natu maiorẽ Aeschinũ sibi adoptauit Mi-
cio, eumq; secum in urbe liberalissime, indulgentissi-
meq; educauit: minorem Ctesiphonem ruri secũ seue-
re imprimis, ac restricte habuit pater. Aeschinus mul-
tas meretrices, patre ad omnia conuiuẽte, adamauit;
multa conuiuia celebrauit, quæ deniq; iuuẽtus fert,
ea omnia nõ libere modo, sed etiam licẽter exercuit.
postremo usque eò progressus est. in uirginẽ pauper-
culam quidem, sed bonam, bonis prognatam, Pamphẽ-
lam nomine, quã mater Sophrona uidua sancte secũ,
& pudice, ut poterat, educabat, noctu temulẽtus cũ
incidisset, uim ei attulit, grauidamq; fecit. uenit po-
stea ad matrem illius, ueniam petens, pollicensq; se
puellam uxore ducturum. ea fide data, & ignotũ est
& taci-

A R G V M E N T V M

¶ *tacitum.* Ctesipho, cum in urbem interdum uentia-
 taret, ipse quoque citharistræ cuiusdam amore cor-
 reptus est. totam eius rei famam, ne quâ emanaret, ac
 perueniret ad Demeam, in sese Aeschinus transfe-
 bat. tandem, cum leno, puella dominus, aut pecuniam
 sibi, quanti ea erat, uellet in manum dari, aut se eam
 alij uenditurum minitaretur, adductus in summam de-
 sperationem Ctesipho, iam de relinquenda patria cogi-
 tabat: cum Aeschinus, re intellecta, qui nullo neque
 pudore teneretur, neq; metu, domum lenonis per uim
 ingressus est, & ipsum, & familiam cõtudit pugnis,
 puellamq; per uim abreptam tradidit fratri. Spargi-
 tur tota urbe rumor. uenit Demea, Micionem obiurgat
 in clamat, testatur deos atque homines, quod dissolu-
 tus, quod intemperans, quod uinosus, quod scortator,
 quod nullius bonæ rei Aeschinus foret, omnem in Mi-
 cione uno hæere culpam: dijs gratias agere, quod ille
 saltem, quem ipse ruri haberet, frugi, ac temperans
 esset; rei studeret, & fame, illarum rerum nihil ne co-
 gitaret quidem: tantum uidelicet interesse inter suam
 & fratris disciplinam. placat hominem, quantum in
 se est, Micio: iamq; se ab eo expediuerat, cum superue-
 nit aliud, quod maiores etiam tumultus excitaret. ra-
 ptam ab Aeschino citharistram, perfertur ad matrem
 Pamphilæ, quæ quidem Pamphila ita erat ad parien-
 dum uicina, ut iam è dolore laboraret. quid faceret
 misera? mutatum Aeschini animum, se uero, filiamq;
 suam proditas per summam perfidiam, ac desertas
putabat

IN ADELPH.

putabat. Getam seruulum, qui pauperē familiā solus,
 ut poterat, alebat, mittit ad Hegionem, puellæ cognā
 tum, iubetq; ei rem, ut erat, exponere. interea audie
 rat Demea, suum quoque Ctesiphonem in raptione
 affuisse: iamq; totus in fermento, ut aiunt, erat, cū eū
 Syrus, seruus uaferrimus, mendaciolum aspergit: ue
 nisse quidem rure Ctesiphonem sed uenisse obiurgas
 tum Aeschinum, multa ei medio foro mala dixisse, de
 inde rediisse rus in præfecturā suam. lacrumare gau
 dio Demea, & gratulari sibi, quòd unum saltē habes
 ret, in quo extaret paternæ seueritatis exemplū. dum
 rus redit, incidit in Hegionem, à quo de constuprata
 per uim ab Aeschino Pamphila intelligit. denuo com
 motus, dum fratrem, ut in eum iram euomeret, quæ
 rit, obuium habuit mercenarium à uilla, ex quo scisci
 tatus de filio, accipit, non esse ruri. redit ad Syrum; à
 quo ei rursus nouum mendacium, uelut offa in os, ne
 latraret, obijcitur. quærit, ubi fratrem reperire pos
 set. id uero ita indicauit Syrus, ut infelix senex, dum
 illius uerbis fidem habet, nequicquā omne oppidum
 perreptaerit. interea Mitio omnium ab Hegione cer
 tior factus, ipsemet ad mulieres profectus, iacentes
 iam & afflictas erexerat, labātes & dubias confirma
 uerat, tristitia ac mœrore confectas recreauerat, pol
 licitus, se Aeschino Pamphilā uxorem daturū. uenit
 Demea. clamor, iurgium, conuicia. etiam eo præsentē,
 seruulus quidam Ctesiphonem per imprudentiam no
 minat. ille cum subito per uim in ades irrupisset, quæ

ANNOTATIONES

*tam pridē putabat ruri fodere, aut arare, aut aliquid
 ferre denique, cum accubantē cum amica, & suauiter
 potitantem deprehendit. ibi uero tanta iracūdia
 incitatus est, ut arderet. satis diu uociferatus cum es-
 set, tandem placida et cōposita Micionis oratione eō
 perducitur, ut, deposita uetere sēuitia, benignus, as-
 fabilis, lepidus esse meditetur. itaque ipso non per-
 mittente tantum, sed etiam iubente, puerpera do-
 mum traducitur: fiunt nuptiæ, lenoni numeratur ar-
 gentum; Micio ipse Sophronam ducit uxorē, Hegioni
 datur, unde uiuat; Syrus una cum Phrygia uxore ma-
 numittitur. cum Micio, ceteriq; omnes, sed tamē præ-
 cipue Micio illam tantam, tam insperatam, tam subita-
 tam mutationem admiraretur, graui & cordata ora-
 tione claudit fabulam Demea; si omnia profunderē,
 si in omni libidine ac nequitia uiuere, si totam rem
 belluationibus, scortationibus, largitionibus consu-
 mere libeat, nihilo id sua magis, aliquanto etiam mi-
 nus, quo sibi minus ætatis supersit, quàm aliorū inter-
 esse: sin corrigi se in loco, & modice coerceri, atque
 admoneri uelint, eum esse se, qui id præstare possit.
 permittuntur ei omnia. ita fabula concluditur.*

ANNOTATIONES.

pag. 199.

P. CORNELIO AFRICANO AED. CVR.

*Muretus cum animaduerteteret, neq; ludos fune-
 bres pertinuisse ad ædiliū curam; neq; ab illo tra-
 ditum*

IN ADELPH.

ditum esse, hos duos L. Aimilij Paulli filios simul ædilitatem curulem gessisse: immo contrà constare, P. Cornelium nunquam ædilem fuisse: recte hic asterisci notam apposuit, quæ corruptum locum indicaret. Cum autem in libro antiquo inuenerit, Q. Fabio Maximo: P. Cornelio Africano ædilibus curulibus quos fecere, suspicatur legendum esse: ACTA LVDIS FVNEBRIBVS L. AIMILII PAVLLI, QVOS FECERE Q. FABIVS MAXIMVS. P. CORNELIVS AFRICANVS. Quàm coniecturam Donatus plane confirmat in *Πολυμύθοις* in Hecyram.

MICIO senex.

μικίωρ Græcis est, ut cognoscitur apud Athenæum lib. 6. Dipnosop. Quare Micionis nomen literam c, non t, habere debet. quomodo in uetustissimo libro P. Bembi semper scriptum esse testis est, et quidem locupletissimus P. Victorius. pag 201.

Prolog. Qui lenoni eripit Meretricem.

Georg. Fabricius etiam ex Palatino pro, eripuit, quod est in alijs, legit, eripit. idq; uersus approbat.

Æquanimitas Vestra poetæ.

Pronomen, uestra, Interpres non agnoscit: sed nisi addatur, uersus claudicat. Act. I. Scen. I.

Qui aduersum ierant. pag. 202.

Sic apud Plautum in Mostellaria Phaniscus aduersitor, Solus nunc eo aduersum hero ex plurimis seruis. Quenquamne hominem in animo instituere.

in animum instituere, quod est in Palatino, mihi

K 2 quidem

ANNOTATIONES

quidē minime displicet. Sic enim ueteres locuti sunt.
Plautus Mostel. Argumenta in pectus multa institui.

Atqui ex me hic non natus est. Pag. 203

Geor. Fab. pro atqui, scripsit, atq; ex palatino. et **Charisio,** qui refert **Acronem** hic ita notasse, Argute: nā per hanc coniunctionē transitū fecit ad narrationē.

Venit sæpe ad me clamans

In alijs libris, & apud **Ciceronem** lib. I. **Rheto.** legitur, **Venit ad me sæpe clamitans.** Interpretes etiam **clamitans** agnoscit. quare puto **commodius** propter uersum scribi, quid agi' **Micio.** ut **d** & **s** liquecant, quam contra tot auctoritates aliquid mutari.

Vestitu nimium indulgis.

Indulgis, pro **indulges** more antiquo repositum hic ex libro **Bembi.**

Rursum ad ingenium redit. pag. 204.

Cicero **Diuinat.** in **Verrem.** Redit ad se, atq; ad mores suos. quod **Aeschines** in **Ctesiphontem** dicit, πάλιν ἡκε φερόμεν & εἰς τὴν ἑαυτοῦ φύσιν. **Synesius** **Epi.** καὶ προῦ λεγον, ὡς ἐκ τῆς τυχοῦσης αἰτίας εἰς τὴν φύσιν ἐπανελεύσεται. **Prædicebam,** eum qualibet de causa ad ingenium rediturū. **Sec. 2.**

Multauit usque ad mortem. pag. 205.

In **Palatino** hic etiam scribitur, **mulcauit.** de quo dictum in **Eunu. act. 4. sce. 7.** pag. 206.

Rediges tu homo me ad insaniam.

Ita restitutus hic uersus à **Mureto** est, qui in alijs omnibus libris claudicat. **Rediges** autem, non **adiges,** est

I N ADELPH.

est in uetere Veneto, & alijs quibusdā antiquis. Constat etiam uersus, si legas, ut à Charisio libro secūdo extremo adducitur, Tu me homo adigis ad insaniam.

Ego illi maxumam partem feram.

illi, ibi ubi ille peccat. nam, illi, aduerbium hic est ut alibi sepe. quod notat Interpres, & nos inferius dicemus.

Vbi erit commodum; vbi non erit.

Concinna & elegans est geminatio, quæ aures fecit. Verum quia in omnibus Terentij libris inuenio, dum erit commodū: itaq; citatur ab Asconio in quartam Verr. ubi, dum erit cōmodum, exponit, quamdiu libuerit, uide num illud, à me, sit tanquam ab aliquo inculcatum, tollendum. ut quarto loco sit dactylus absq; elisione. quod puto uoluisse Erasmus, cum notauit primam syllabā huius uersus pertinere ad præcedentem. neq; enim trochæum probasse uerisimile est. Fores effregit? restituentur.

Cicero pro Coelio, Leni & clementi patri, cuiusmodi est ille: Fores effregit? restituentur: discidit uentem? resarciatur; Coelij causa est expeditissima.

Te plura in hac re peccare.

Palatinū, in hanc rem peccare. Sic Victorius apud Ciceronem in Lælio scripsit, Ne existiment, ita se alligatos, ut ab amicis in magnam rem aliquam peccantibus non discedant. Scena sequenti est, In istam partem potius peccato. quod Cicero pro Sex. Roscio imitatus est. 27, b.

ANNOTATIONES

Pater esse disce ab alijs.

Ita Riius ex Interprete, cum antea male legeretur, ab ijs. Legitur etiam, ab illis, quod est in uetere Veneto.

Tun' consulis quidquam?

Bembus legit, Tun' consilijs. Sed interpres probat, consulis. de quo hic Georg. Fabric.

Tibi si istuc placet, lege. pag. 207.

Iste tuus ipse sentiet Posterius.

Ita hæc distinguuntur ab Interpretibus, & à Prisciano lib. 17. cuius meminit Riius. Charisius lib. 2. hunc locum citans, posterius, iungit cum sequentibus, quod notauit Georg. Fabric.

Nec nihil, neque omnia hæc sunt.

Neque omnia hæc sunt, id est, neque omnia que dici uera sunt. Cicero Verr. 6. Sunt ista: Veruntamen abducuntur homines nonnunquam ab institutis suis magnitudine pecuniæ. & de Amicitia, Sunt ista Læli. quod à Platone sumpsit, qui, ἔστι τοῦτο in assentiendo & confirmando crebris sermonibus usurpat.

Sperabam iam deferuisse adolescentiam.

Deferuisse legit Priscianus lib. 9. Apud Cicero nem pro Celio est, Cum adolescentiæ cupiditates deferbuisent. Act. 2. Scen. 1. pag. 208.

Obsecro, populares ferte misero.

Populares more Atheniensium sunt οἱ δημότου, qui sunt eiusdem δήμου, id est, populi, pagi, siue curiæ. Sic enim Cicero li. 2. de Offi. Theophrastus quidem

IN ADELPH.

dem scribit Cimonem Athenis in suos curiales La-
ciadas hospitem fuisse. Plutarchus in Cunone ean-
dem rem narras inquit: τῶν δημοτῶν αὐτῶν λακίω
δῶν πρὸς κενόστρο τῶν ἐσλομένων ἢ δῆπνον.

Audi Aeschine, ne ignarum.

Parua mutatione hos uersus suae integritati resti-
tuit Muretus: in quibus alij nimium sibi permiserunt.
Meum, pro meorum, usitatum fuisse apud ueteres tes-
tatur Cicero in Oratore.

Tu quod te posterius purges. pag. 209.

Usitata haec purgatio, et iniuriae satisfactio apud
Romanos fuit. Nam et apud Liuium lib. 29. legimus,
Locrensibus coram senatum respondere: quas iniuriae
sibi factas quererentur, neque senatum, neque populum
R. factas uelle.

Intro nunc iam.

Georg. Fabricius monet in antiquis esse, i intro
nunc iam tu. ut sit carmen trochaicum octo. catal.

Hei misero mihi.

Varia lectio hic est in antiquis: in quorum non nul-
lis, hei miseriam, legitur, quod Riuius recepit. atque ita
s in facinus non eliditur: Nam in sententia uarietas
nihil mutat.

Iam intro arripere. pag. 210.

Legitur in quibusdam non male, abripere. uerum,
arripere est in plaribus.

Egon' debacchatus sum in te.

Lege cum Bembo et Geor. Fabricio ex libris anti-

ANNOTATIONES

quissimus, Ego debacchatus sum autem, an tu in me
Citat eodem modo Ant. Augustinus lib. 4. Emenda-
tionum cap. 11.

Nam hercle etiam id restat.

Hanc Ironiam Cicero lib. 13. Att. sic imitatus est,
Illud utiq; scire cupio, quem intellexeris ab eo $\zeta\mu\lambda\theta$
 $\tau\upsilon\pi\acute{\epsilon}\omega\delta\alpha$. nisi forte Brutum. id hercle restabat.

Argenti tantum tibi dabitur. pag. 211.

Rivius pronomen, tibi omittit, & statim legit, si
ego tibi illam nolo uendere. sed Mureti scriptura
concinnior est, mea quidem sententia. qui arbitror in-
terpretem posteriore loco non legisse, tibi.

Homini misero plus quingentos colaphos.

Hic uersus in alijs libris præpostero ordine collo-
catus est. Enumerat enim leno omnes iniurias ab Aes-
chino sibi factas, ac deinde infert, Ob male facta hæc
tantidem emptam, & cet. Dixit autem, tantidem em-
ptam, quantitatem similem pretij ostendens, inquit
Priscianus lib. 12. Scen. 2. pag. 212.

Tace ego met conueniam iam ipsum.

Conueniam iam, complosionis genus est, quo aures
etiam mulcentur. Plautus Pseudolo, Nostri amores,
mores, consuetudines.

Concertationem comparatam.

Georg. Fabricius mauult simplex certationem. In-
terpretes utrunq; agnoscunt. pag. 213.

Quin hodie usque os præbui.

Quin, melius est his quã, qui. Os præbere dicitur,
qui

IN ADELPH.

qui se presentem contumelijs affici patitur. Cicero
lib. I. Att. Milliesq; dignus, qui Palicano, sicut facit,
os ad male audiendum quotidie prebeat. Idem pro
Sex. Roscio. Os suum tibi tradidit. & Verrina. 4. Et
ijs tacitum os tuum prebere malueris. Tacitus lib. 19.
Prebebant ora contumelijs, & posita omni ferocia
euncta uicti patiebantur.

Quasi quidquam tibi sint uiginti minæ.

In alijs, Quasi iam usquam tibi sint uiginti minæ.
Interpres id quod Muretus scripsit exponit.

Vbi illinc rediero, actum agam. pag. 214.

Alij inuerso uerborum ordine legunt, actum agam,
ubi illinc rediero. Sed uersus ita claudicat: quod Gla
reanus etiam uidit. Diuiduum face.

Plautus Rudente, Diuiduum talentum faciam.

Etiam insuper defrudet?

Defrudet pro defraudet, antiquè, ut in Phormio
ne, suum defrudans genium comparuit miser.

Scæ. 3. Cum est opus, beneficium. pag. 215.

Interpres monet incertam esse distinctionem. Nam
uel ante, beneficium, distinguere potes, ut fecit Mure
tus. uel post, ut opus cum accusatiuo iunctum more
antiquo. quomodo Plautus in Truculento dixit, Puer
opus est cibum.

Fratrem homini nemini esse.

Interpretes legunt, hominem neminem. quod cum
in libris antiquis inueniatur, querendum qua ratio
ne dictum sit. Certe quod Goueanus & Muretus

scripserunt,

ANNOTATIONES

scripserunt, apertum est, & Bembi auctoritate nra
titur. pag. 216.

Omnia qui sibi post putaris.

Lege, Omnia sibi qui. quomodo Muretus scripsit.
& uersus requirit. Alij legūt, Qui omnia sibi. ut pri
mo loco nulla sit collisio. In antiquis etiam legitur,
Quin omnia sibi post putauit.

Sed quis nam foris crepuit.

Varie hic legitur, in quibusdam est, quisnam foris,
ut sit, quisnam more antiquo, pro, quænam. in alijs,
quidnam fores, quod notauit Riuus. Mureti lectio
ideo placet, quia Ctesiphon gaudio exultans non at
tendit, quæ fores crepuerint.

Sec. 4. Ego illam facile uero pag. 217.

Ita emendauit e manuscriptis libris, cum antea lege
retur, Ego illam hercle uero omitto. uersus autem
quomodo constet, nō uideo, nisi legas, qui te fraternam
habeam quidem. Muret.

Ah, vereor coram in os te laudare

In os laudare, κατὰ σόμα ἐπαινεῖν, est presentem
laudare. ἢ δὲ ἐπαινεῖν πρὸντα, καλαχίας, id est,
presentem laudare, absentationis est, Aristoteles lib.
2. Rhet. Apud Platonem lib. 9. de legib. est. κατὰ τὸ
σόμα τῶ διώκοντι & καὶ φεύγοντι &, pro in conspe
ctu, & coram. In Euthydemo. εἶπον ἄν σοι εἰς κεφα
λήν. dixissem tibi in os. Xenophon Hierone. οὐδὲς
ἐθέλει τυράννη κατ' ὀφθαλμούς καταγορεῖν. nemo
uult Tyrannum in os accusare. Priscianus lib. 18. in

IN ADELPH.

os laudare, accipit pro in ore.

Quasi nunc non norimus nos inter nos.

Sunt qui omissa negatione legant, quasi nunc norimus nos. Sed ita uersus non constat, nisi cum Glareano legas, ο Ctesiphō. Citatur locus à Prisciano lib. 17. Vbi in libris olim impressis legitur, quasi nunc nō norimus inter nos. In Corbeiensi est, quasi nunc non norimus inter nos Ctesiphō, pro, οὐ γνώσκουμεν ἀλλήλους. ut nescias, utrū, nō norimus, an, nos norimus, scribendum sit. in alio manuscripto est, quasi nos nūc norimus inter nos. Illud, nunc non norimus nos inter nos, sic accipe. quasi ne nunc quidem nos norimus inter nos. Ego ad forum ibo, ut.

Plautus Bacchid. Ego ad forum hinc ibo, ut soluam militem.

Si magis iritatus fiet. pag. 214.

Irritatus, scribe. In Lolgij libro est iratus, errore puto operarum: nā & uersus & Interpres, irritatus probant. Hilarem hunc sumamus diem.

Quid Hilenius Acron hic notauerit & obseruauerit, inuenies apud Charisium lib. 2. Act. 3. Sce. 1.

Oblēcro mea tu nūtrix. pag. 219.

Sic est in plerisq; libris. Georg: Fabricius censet melius esse, obsecro te mea nutrix. Versus huius scenae in Goueani & Mureti libris sunt omnes iambici octonarij acat.

Nec habeo quem ad obstetricem.

Si interpretem sequaris, uerbū, habeo, intelligendū,

ANNOTATIONES

non addendum erit.

E re natae melius fieri haud potuit.

Sic est in libris antiquis, ut sit, e re natae, pro, ex usu filiae, ut Ruvius quoque annotavit. Legimus tamen cum Interprete, et uiris doctis, e re nata. Cicero lib. 7 et 14. ad. Att. pro re nata dicit, de euentu.

Tali genere, tali animo.

In alijs est, tali genere, atque animo. uerum hoc non modo lex carminis, sed et aurium iudicium probat. See. 2. Neque ulla misericordia. pag. 220.

Sic est in uetere Veneto, et alijs antiquis. Interpres legit, neque illum misericordia: notatque secundum esse parelcon. pagina 221.

Quam illam totam familiam mihi obuiam dari.

Qui uerbum, dari, aliter collocant, in precedentem uersum aequo longiore faciunt. Vnde factum ut alij pronomen, illam, tollendum putauerint, alij aduerbium, obuiam, duas ultimas syllabas ad sequentem uersum retulerint.

Satis mihi id habeam supplicij.

Satis hic, auctore Charisio, idem est quod par. Lucilius, Cui si cum iure populus uix totus satis fit. In quo nostrae spes opesque omnes. pag. 222.

Ita esse in uetustis annotavit Georg. Fabricius. Uersus hic cum sequentibus tribus similis est superioribus.

Qui in suo gremio.

In suo gremio, rectum est ex uetere Veneto, et alijs antiquis. Receptum tamen magis hic est, in sui gremio, ut sit primitiuum pro possessiuo, εν τῷ εἰ αὐτοῦ κόλπῳ.

Cicero

IN ADELPH.

Cicero in Timæo, Cum accepissent immortale principium mortalis animantis, imitantes genitorem & effectorem sui. quod Plato per possessiuum dixit, λαβόντες ἀθάνατον ἀρχὴν θνητοῦ ζώου, μεμοῦμένον ἑρσφέτερον δημιουργόν.

Patrem ita obsecraturum.

Geor. Fabricius ex Palatino legit, patreis, ut uterq; significetur, naturalis & adoptiuus, ut Iurisconsulti dicunt.

Quod ad hanc rem opu' porro est, prospice.

Prospice, non, consule, esse in omnibus ueteribus Muretus & Riuius annotarunt. pag. 223.

Quoquo pacto tacito est opus.

Variant hic exemplaria: in quibusdam est tacito, in alijs, celato. Versus & sententia utrumuis patitur, ut notauit Georg. Fabricius.

Quam in hoc, quo nunc sita est.

In alijs, in quibus non est, hoc, uersus claudicat. quem Glareanus aliter perficere conatus est.

Postremo, quando ego conscia.

Sequentes uersus, qui in alijs libris ualde perturbati sunt, Muretus feliciter sane restituit.

Quid istuc? accedo ut melius dicas.

Ex omnibus antiquis libris Prisciani legendum, Quid istic? de quo diximus in Eun. act. 2. sce. 3.

Et nos coluit maxume, lege.

sce. 3. Qui alicuius rei est. pag. 224.

In alijs fere legitur, Qui alicui rei est, sed alicuius est.

ANNOTATIONES

est etiam in uetere ueneto, & apud Interpretem.

See. 4. Mihi qui dedissem consilium. pag. 225.

Georg. Fabricius ex uetustis legit, qui id dedissem consilium.

Congrum istum maximū in aqua finito ludere

Ludere, id est, moueri, interprete Seruio in illud

Geor. 1. Aut summa nantes in aqua colludere plumas

Hæccine fieri flagitia? pag. 226

Non placet ut octonarius inter senarios hic ponatur. Quare cum Georg. Fabricio ex Palatino lege, Hæccine fieri? ut flagitia, uel atrocius uerbum, quod nimia perturbatione impeditus senex exprimere nō potuit, intelligatur.

Ille futili' somnium.

Somnium, in duas syllabas contrahitur. deinde, si ueres uero illū, abs q; pronomine, tu, uersus flagitat.

Aut non sex totis mensibus Prius olfecissem.

Ita perspicue legitur in meo manuscripto; & alio qui scripturam hanc agnoscit, & approbat Priscianus. Hæc Muretus. In nonnullis libris est, an non sex totis mensibus. sed apud Priscianum lib. 10. in omnibus manuscriptis, & lib. 18. etiam in impressis legitur, ac non sex totis

Sic fiet modo, ut nunc est.

Verbum, quæso, hic ab alijs additum, recte etiam à Lolgio omissum est, cum in uersu locum non habeat: in quo Glareanus laborat.

Sati' scis ibi eum esse.

Rini

IN ADELPH.

Rivius sustulit, eum, quod ab antiquis fere abest.

Iterum sic memento. pag. 127.

Georg. Fabricius numero multitudinis legit, memento, eritque creticus loco quinto. Memento etiam bene retinetur, & refertur ad unum aliquem e conseruis, qui recte quid fecerit.

Et moneo quid facto usu sit.

Glareanus legit, opus, pro usus, propter uersum, ubi arbitror. Sed Georg. Fabricius monet in suis exemplaribus esse, usus, quod Comicum est, & pro opus usurpatur. Plautus Menechmis, Ut aetas mea est, atque ut hic usus facto est. siet, uersus non patitur.

Tu rus abis hinc? pag. 228.

Si hoc retineas, quod est in libris, necesse est ubi quinto loco, tu hic, sit iambus, ut scribit Glareanus. sed Georg. Fabricius legit, Tu rus hinc ibis?

Procul quem uideo? estne hic Hegio.

Procul quem, est non tantum in Palatino, sed etiam uetere Veneto. In fine uersus pronomen, hic, reducat.

Antiqua homo uirtute.

Qui haec aliter collocant, uersum corrumpunt. Antiquitas, auctore Cicerone, proxime ad Deos accedit itaque antiquos omnes uiros bonos appellamus. Sic homines antiqui à Cicerone dicuntur pro Sex Roscio. & pro Quinctio, Tu aliquem patronum inuenies hominem antiqui officij? Sce. 5. pag. 229.

Facinus indignum. Geta Quid narras?

Legitur etiam, facinus indignum Geta quod narras, quomodo

ANNOTATIONES

quomodo est in Prisciani lib. 18. extremo impresso.
Sed ibi etiam in Corbeiensi est, quid narras? quod
Georg. Fabricius non sine causa probat.

Te quærebam ipsum.

Vetusta, Oh, te quærebam ipsum, quod est in *Andria* act. 3. sc. 3. Georg. Fabricius.

Mensis hic decimus est. pag. 230.

Plautus *Cistellaria*, Tum illa, quam compresserat,
decimo post mense exacto hic peperit filiam. Menan-
der Plotio, γυνὴ κνεί δειξιμωα.

Vt captus est seruolorum.

Seruorum, est in omnibus libris Prisciani. Versus
utrunq; patitur. Cicero *Tus.* 2. Græci homines non
satis animosi, prudentes, ut est captus hominum, sa-
tis. *Cæsar.* lib. 4. de bel. Gal. Ad alteram partem suc-
cedunt *Vbij*, quorum fuit ciuitas ampla atq; florens,
ut est captus Germanorum. pag. 231.

Hoc tu facito cum animo cogites.

Cum ita sit in Palatino, nescio cur id Georg. Fab-
ricius mutauerit. Genus loquendi elegantissimum
est. Cicero *orat.* 2. de lege Agraria, Vos tamen id po-
testis cum animus uestris cogitare.

Ibo ac requiram fratrem.

Sine copula, Ibo, requiram fratrem, in antiquis.
Georg. Fabricius. Act. 4. Scen. 1.

Nunc eum maxime. pagina 232.

Nunc cum maxime, recte Georg. Fabricius ex Pala-
tino; de quo diximus in *Heaut.* act. 4. sc. 4.

Ut

IN ADELPH.

Ita se defatigarit velim.

Legitur etiam, defatigaret, quod habent nostra anti-
tigua exemplaria Prisciani lib. 15. pag. 233.

Cum feruit maxime, tam placidum, quam.

Feruit, pro feruet, antiquum est. In Prisciani libris
omnibus legitur, Tam placidū quasi ouē. Sed Plaut.
in Most. etiā dixit, Tam placida est, quam foeta, et Poe-
nulo, Nisi illam mihi tam tranquillam facis, quam ma-
re est. Cum ibi alcedo pullos educit suos. Geor. Fabr.

Paterne est? Sy. ipse. pag. 234.

Vel lege, Pater adest? Sy. ipsu' est, ex Palatino. Ala-
te utrum uersus flagitat. Scen. 2.

A villa mercenarium vidi.

Mercenarium à uilla, dicit pro eo, qui mercede
conductus in uilla opus facit. idq; Græcorum consue-
tudinē. Nam quemadmodum Plautus Amphit. dicit,
Tu gubernatorem à nauī huc euoca uerbis meis. Sic
apud Thucydid. lib. 3. οἱ αὖ πο' τῶν ἑξήκοντα νεῶν
ἀθλωταῖοι. sunt, classiarij triginta nauium.

Is filium negat esse ruri.

Filium negat esse rure, legit Charisius lib. 1. Sic
Titinnius in Hortensio, In foro aut in curia posita
potius, quàm rure apud te inclusa. pag. 235.

Nontu eum rus hinc modo produxe.

Hæc uera est lectio ex Interprete. produxe dictum
pro produxisse, quo modo apud Varronem lib. 3. de
re Rust. subduxe pro subduxisse legitur.

Diminuetur tibi quidem iam. pag. 236.

L sonante

ANNOTATIONES.

Priscianus lib. I. legit, *dimminuetur geminata con-
sonāte*, pro *disminuetur*. Glareanus hoc uerbum sine
causa diuidit.

Quónam? S. illic, ubi etiam caprificu'.

Versus pede longior. in Palatino uerbum, *nostin*,
omissum est. Georg. Fabric.

Id quidem angiportum non est peruium.

Ita recte hic locus citatur à Prisciano lib. 6. Quod
autem li. 18. idem legit, *Id autem angiportum est, ut
puto μνημονικὸν ἀμάρτημα.*

Apud ipsum lacum est pistrilla. pag. 237.

Lucilius in 16. *fœminine*, *Media è pistrina*, dixit.
atq; inde est hoc diminutiuum, auctore Charisio li. 4.

Ego te exercebo hodie.

Excercebo id est, *fatigabo*, auctore Nonio: qui etiā
ex Varrone, docet, *Silicernium esse proprie conuiuia
funebre, quod senibus datur.* Scena 3.

Nisi si me in illo credidisti. pag. 238.

Apud Priscianum lib. 18. in antiquo nostro Cora-
beiensi uersus hic ita legitur, *Nisi me ex illo credi-
disti esse numero hominum, qui putant. Sed Riuus
ex antiquis restituit, Nisi si.*

Utro si quam fecere ipsi exostules.

In alijs est, *exostulant. apud Priscianū, exostulent.*

Et tu officio fueris functus.

Legitur etiam, *tuo officio. in quo lapsus librarij
facilis fuit, eadem litera repetita uel omissa. Versus
tu, non tuo probat.* Scen. 4.

Discreu

IN ADELPH.

Discrucior animi.

pag. 239.

Huius scenæ uersus, qui in alijs libris ualde impedi-
ti sunt, Muretus ita expediuit, ut præter unum dime-
trum omnes fecerit iambicos octon acatal.

Vbi eam vidi, illico accedo. pag. 240.

Pronomen, eam, uersus requirit, nec debet tolli,
ut recte Glareanus contra Riuium sentit.

Sati' diu uerba dedisti: sati' ad hoc.

In alijs, Satis diu uerba dedisti nobis. sed uersus re-
clamat, ut etiam Geor. Fabricius notauit. Ad hoc, est
μέχρι τούτου. Egomet rapui: ipse egomet.

In uerbo rapui, nulla fit elisio: alioqui esset trocha-
icus. quanquam si legas, ipse ego solui argentū, ut est
apud Priscianum lib. 13. iambicus fiet septenarius.

Exorasse[m] ut eam ducerem domū. pag. 241.

Hoc integrū est. Sic act. 3. sce. 5. Iurans se illā ductu-
rum domū. Lysias in orat. pro Eratosthenis cæde ait,
γυνώσκω ἡγάγόμενον εἰς τὴν οἰκίαν.

Vbi pultare hæcæ occipio fores miser.

Vltima dictio huius uersus, quæ in alijs deerat, in
omnibus ueteribus legitur. qui autem tollunt, fores,
et contra ueteres libros faciunt, et corrumpunt uer-
sum, qui quadratus iambicus esse debet. Muretus.

Scen. 5. Erubuit: salua res est. pag. 242.

Menander ὁμοπατέρις,

Ερυθρίω πάντας ἄλλους εἶναι μοι δοκέει.

Qui erubuit, esse mihi uidetur uir bonus.

Opinor eas non nosse te.

ANNOTATIONES.

Si particula, ut, quam Interpres agnoscere uideatur, hic addatur, locutio implicatio erit, quae iam aperta, & ex antiquis libris descripta est.

Qui illi consuevit prius. pag. 243.

Ita legit Interpres, idemq; lex carminis prohibet, ut notauit Riuus. Usitatus tamen est, qui cum illa consuevit. quod esse in Palatino testatur Geor. Fabricius. Legit eodem modo Victorius Varia lect. lib. I. ca. 7.

Auctor his rebus quis est?

Riuus putat mollius esse, qui est in quo nulla fieret elisio. sed cur à libris antiquis discedas nulla causa est. Auctor est is, de cuius sententia & consilio res geritur.

Dum cognatus hic, illinc ueniret.

Cognatus hic, qui uirgini genere est proximus. Illinc, Mileto. In alijs libris est, hinc illinc. quod Interpres prowerbialiter dictum ait. Glareanus mauult, huc, legere, quàm, hinc.

Sed quid Aeschine nostra.

Ita scripsit etiam Lolgius, alij addunt ista. quod uerus non patitur, nisi in, quid, elidatur d.

Nam amo te. pag. 244.

Trochaicus ita bene constat, ut primis duobus locis sint duo trochæi.

Iam id peccatum primum magnum, magnum.

In omnibus alijs libris hic uersus unum pedem ad perfectionem desiderat. Alij aliud addendum putant. Muretus iteratione uocis, quam librarius tanquam superuacua

IN ADELPH.

*Superuacaneam neglexerat, eleganter eum restituit.
Prodidisti & te & illam.*

Non uideo quomodo uersus constet, nisi cum Glareano legas, Prodidisti te atq; illam miseram, & gnatum, quod in te fuit.

Iam quantum pote.

Pote ueteres dixerunt, quod recētiore possibile. In alijs libris est, quantum potes. In uetustis & apud Interpretem, quantum potest. sed ita iambicus erit inter Trochaicos. quod non admodum placet.

Quam oculos nunc amo meos.

Georg. Fabricius ex Palatino legit, quam oculos nunc ego amo meos.

Nauem ascendit: sed cur cessas? lege.

Ego eo intro, ut quæ opu' sunt.

Apud Priscianum lib. 17. in nostris manuscriptis citatur, Ego ibo intro. atq; ita erit iambicus octo. ut Erasmo uisum fuit. See. 6. pag. 245.

Ad portam, & lacum.

Ad portam, ad lacum, lege, ut est in omnibus libris.

Neque fabrica vlla erat.

In alijs additur aduerbium, illic. quod non esse in codice antiquo notauit Glareanus. Georg. Fabricius ex suis uetustis legit, nec fabrica illic ulla erat.

See. 7. Nescis qui vir sit. pag. 246.

Georg. Fabricius ex uetustis legit, ah nescis quis uir fiet. Non malim quidem.

Alij illud, malim quidē, faciebant dici à Demea,

ANNOTATIONES

aut nullo sensu, aut inepto. Dicitur à Micione: & ha-
bet hunc sensum: malim quidem, si fieri possit, aliter
esse: sed quando quod factum est infectum fieri non
potest, æquo animo fero. tale aliquid cum dicere par-
varet, impeditur à Demea. Muret.

Si non re ipsa tibi dolet. pag. 247.

Antea cum legeretur, Si non re ipsa tibi istuc do-
let, uersus æquo longior erat. Quare Muretus prono-
men sustulit. Riuus putauit uerbum, rogitas, redun-
dare. idq; è Palatino probat Georg. Fabricius.
Ita vita est hominum, quasi cum ludas tessaris.

Hoc à Platone sumptum est: nam ut scribit Plutar.
πρόρι εὐθυμίας, κυβεία ὁ πλάττειν ἐν βίῳ ἀπείκασ-
σερ, ἐν ᾧ ἔβαλεν δὲ τὰ πρόσφορα, ἔβαλοντα
χρησθαι καλῶς τοῖς πεσοῦσι, id est, Plato uitam
tessarum lusioni similem fecit, in qua & iacere oportet
quod expediat, & eo, quod cecidit, recte uti.

Si non pretio, at gratijs.

Qui gratis scribunt, et ultimã uocalem in, pretio,
non elidunt, ij uideant, an gratis, primam corripiat.
Meretrix & materfamilias vna in domo?

Nonnulli addito uerbo, erit, tollunt coniunctio-
nem, &: sed cum uersus utrunq; non admittat, cons-
cinnior est uerbi omisso.

Hilarum ac lubentem. pag. 248.

Hilarum, nõ hilarem, more uetusto legit Interpres.

Ipsa, si cupiat, Salus seruare.

Plautus Mostell. Nec salus nobis saluti iam esse, si
cupiat.

IN ADELPH.

eupiat, potest. Cicero Verr. 5. Ecquod iudicium Ro-
me tam dissolutum, tam perditum, tam nummarium
fore putasti, quo ex iudicio te ulla salus seruare
posset?

Act. 5. scen. 1 pag. 249.

Eho iam tu verba fundis.

In uetere Veneto est fundes. atq; ita habent etiam
primæ editiones Interpretum, ut annotauit Riuus.

In ipsa turba, atque in peccato.

similis exaggeratio eiusdē peccati est apud Dem-
osthenem in Orat. πρὸς Ἰωάννην. εἰ δὲ ἐμὴ
νοῖς ὁ χειμῶνι τοῦ οἴνου ἐπίνεν, ὥστε ὁμοίον εἶναι
μανίᾳ, τί οὐκ ἄξιόν ἐστι παθεῖν; Nam si in malis, et
tempestate tantum uini hauserat, ut insanie similis
esset, quod suplicij genus non merebatur? Sce. 2.

An tibi mauis cerebrum dispergi. pag. 250.

In quibusdam antiquis, An tibi iam mauis. Versus
sine eo constat, si secundam in, cerebrum, producas.

Sce. 3. Hei mihi, quid faciam? quid agam?

Alij omittebant illud, quid agam? quod tamen
est in antiquis libris, et agnoscitur ab Interprete, et
ad uersum necessarium est. Muretus.

Hem tibi, relciuit omnem rem.

In Politiani libro est, Em tibi. de quo diximus in
Eun. act. 2. sce. 3. pag. 251.

Nam qui minus mihi idem ius.

Legitur etiā, num qui minus. Meminit utriusq; Riui.

Non æquom dicis, non.

Simili repetitione negationis in perseuerādo utitur

L 4 Tecmessa

ANNOTATIONES

Tecmessa apud Sopho. Aiace,

Θεοῖς τέθνηκε μούτ' οὐ κείνοισιν, οὐ.

Est mortuus dijs iste, non illisce, non.

Tu illos duos olim pro re tollebas tua.

Helenius Acron legit, duo, pro duos. Et ita eum in hunc Terentij locum annotasse scribit Charisius. Georgius Fabricius.

Omnia si hæc voles In animo.

In alijs, in quibus legitur, omnia hæc si voles, uersus non constat, nisi, omnia, in duas syllabas contrahas, et posteriores prorsus elidas. pag. 252.

Video eos sapere, intelligere.

Ter hic locus à Prisciano adducitur lib. 18. nec usquam pronomen, eos, in nostro Corbeiensi additur, cum in impressis bis alieno loco inueniatur. Si retineas, in uersu prorsus eliditur. Da te hodie mihi.

Sophocles Philocteta,

ὄρνθ' εἰς ἀναίδες ἡμέρας μέρθ' Ἑραχὺ

δός μοι σεαυτόν.

Nunc exigua ut diei parte sis impudens

Da te mihi. Cicero epist. 8. lib. 2. Fam. Da te homini. Idem pro Rabirio Post. Dedit se etiam regibus. Cum primo luci.

Ex Interprete et libris ueteribus ita legendum. Et due ille uoces ibo hinc, quæ uulgo adduntur, in senario locum non habent. Bembus legit, cum primo luci. Plautus Mercatore, Ad portum hinc abij mane cum luci simul. quod Græcis est ἀμα ἔω, ἀμ' ἡμέρα.

Et

IN ADELPH.

Et Polybio, ἀματῶ δ'αὐγαίεν, Cicero, cum prima luce dixit lib. 3. de Officijs, Et epist. 3. lib. 4. ad Att.

Eo prorsus pacto illic alligaris filium.

Hic ordo uerborum est etiam in uetere Veneto, eumq; requirit senarius, in quo Glareanus laborat.

I ergo intro & cui opus rei est. Pag. 253

Hanc lectionem ex libris antiquis probat Riuus.

Geor. Fabric. è Palatino legit, Et cui rei est, ei rei hunc sumamus diem. ut in, cui rei est, intelligatur, dictus Et constitutus dies. pag. 254

Nunquam ita quisquam bene subducta ratione

Hunc locum citat Nonius in explicatione uerbi subducere. Vnde emendandus alius Ciceronis lib. 2 de finib. ubi adhuc omnes libri nullo sensu habent, Quod non sub dubia utilitatis ratione effici solet. cū ex Nonio legendum sit, subducta utilitatis ratione.

Quod mi euenit nunc.

Si aliter uerba collocentur, trochaicus non constabit, qui in hoc Et Goueani libro bene habet: in reliquis perturbatus est.

Prope iam excursu spatio.

Priscianus saepissime huius loci testimonio utitur, semperq; decursu spatio, legit. Plaut. Stichus, Decursu etatis spatio. Cicero de senectute, Nec uero uelim, quasi decursu spatio, à calce ad carceres reuocari. Sed, excursu, est in manuscriptis libris Terentij, ut notauit Geor. Fa. idemq; trochaicus requirit.

Vitam ille suam semper egit.

L S

Huius

ANNOTATIONES

Huius uersus uerba non eodem modo in omnibus libris collocata inueniuntur. Muretus suum ordinem ad trochaici rationem accommodauit.

Duxi uxorem: quam ibi miseriam uidi?

Huc pertinet illud Menandri apud Stobæum,

ὃ γυναικὶ ἔχει, εἰ ναί τε παίδων πρὸ μένων

πατέρα, μερὶ μνας τῷ βίῳ πολλὰς φέρει.

Uxorem habere, & liberorum Parmeno

Patrem esse, curas multas in uitam inuehit.

Nunc experiamur contra hæc ecquid. pag. 255.

Librarius eandem syllabam bis positam semel tantum scripserat. unde hætenus in hoc uersu ea desiderata fuit, quam Muretus in suum locum quasi postliminio restituit. Scen. 7. pag. 257.

Occidunt me, qui dum.

In alijs est, Occidunt me quidem, dum, sed uersus repugnat. Erasmus in, quidem, aliquid elidi notauit. quod quale sit, equidem non intelligo. Scio Interpretem agnoscere, quidē: sed ille uersus rationē habere non solet. Quite plus quàm oculos holce.

In alijs omnibus libris, quos uidi, additur uerbum, amat: sed Muretus hanc ἔμειψεν concinnioem, & magis comicam esse putauit. pag. 258.

Hymenæum qui cantent.

Canat, esse in plerisq; libris notauit Riuius: sed uersus non constat, nisi in superiorem addas, quæso, & tunc incipias à, Mora est.

Quidago? D. dirue.

Riuius

IN ADELPH.

Rivius ex suo manuscripto legit, quid ergo. In uetere Veneto est, quid agam?

Puerperam nunc duci huc per viam.

Georg. Fabricius legit, è Palatino, puerperam hanc nunc duci per viam. cum Mureto facit Lolgius, & uetus liber Venetus. Scen. 8.

Est: quid postea? pag. 259.

Verbum, est, à libris antiquis fere abest, & ideo à Riuius omittitur.

Si tu sis homo, hic faciat.

Faciat, quod Rivius ex suis antiquis, & ex Interprete probat, est etiam in uetere Veneto. sed apud Priscianum lib. 18. in omnibus libris, faciet, legitur.

Quid? tu asine huic aulcultas?

Rivius legit, Quid tu autem huic asine. idq; Graecus propter uersum probat. Versus etiam sine eo constat, cum ultima in nihil producat.

Infanis? aufer te.

Aufer te, est facesse hinc. Interpres legit, aufer, sine te, quod est, omitte ista. Plautus Menechmis, Aufer hinc palpationes. Georg. Fabricius annotauit, uerbum, aufer, in suis uetustis non esse. et deinceps legit, Age, da ueniam queso filio.

Age, da ueniam. Ae. ne grauare. &c. pag. 260.

Libenter hic sequor auctoritatem libri, Palatini & cum Geor. Fabricio, age, initio tollo, & in fine lego, non omittitis. quo uersus clauditur.

Agelli hic est sub urbe paulum, quod locitas.

Paulinus

ANNOTTIONES

Paulum, non paululum, in hoc & sequenti uersu
requirit carmen. Ager sub urbe, pro suburbano, figu-
ratum est, inquit Georg. Fabric. Plautus Trinummo,
Est ager sub urbe hic nobis: eum dabo dotem sorori.
Foras autem rectius hic ex antiquis quam foris legi-
tur. Sic enim Plautus Stichus, Foras necessum est quic-
quid habeo uendere. Idem Menæchmis, Nec chlamy-
dem do foras, nec pallium cuiquam utendum.

Si multum tamen faciundum est.

Georg. Fabricius legit, Si multum fiet, faciundum est.

Et re ipsa fieri oportet Micio. pag. 261.

Hi uersus uariè à uiris doctis distinguuntur. Mure-
tus eos similes superioribus fecit: cuius iudicium libe-
benter sequimur. Scen. 9.

Et quidem hæc porro, obsonare. pag. 262

In quibusdam pronomen, hæc, non legitur. uerum
non est otiosum; & hoc modo collocatū uersui nihil
officit. Siquidem tu vis.

Si & quidem recte distinguuntur: sunt enim dua
uoces, ut uersus indicat.

Phrygiam uxorem meam vna mecum.

Hi uersus in alijs libris ualde impediti sunt, quos
Muretus recte me hercle expediuit. quare merito illi
gratia habenda.

Hodie primam mammam dedit.

Non displicet libri Palatini lectio, in quo est, prima
mammam dedit. Fortassis ita etiam Interpres legit.

Quæ mammam dat τίτην grecis dicitur, & māmam
dare